

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

Remedium quintum. In formandâ contra scrupulos Conscientiâ, non
rationis, sed tantùm Confessarij, & quidem solius, & vnius iudicium
sequatur. Quomodo cum Confessario, & à Confessario cum scrupulosis ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

R E M E D I U M V.

In formandâ contra scrupulos Conscientiâ, non rationis, sed tantum Confessarij, & quidem solius & unius iudicium sequatur. Quamodò cum Confessario & à Confessario cum scrupulosis agendum sit.

31. VErùm quia præcipua quæ scrupulosis obvoluitur difficultas, tota fere in rectâ Conscientiæ efformatione consistit, id est in efformando iudicio actionem quæ præ manibus est licitam esse aut illicitam, ad quintum ipsis remedium est recurrendam; nempe ut magnâ iudicii sui submissione, prudentis sese viri aut Confessarij directioni subiiciant, ex eius mente arbitrentur, illiusque sententiæ cæcè obediunt & acquiescant. Adeo ut si millenâ in contrarium rationes occurrerint, iis tamen prorsus contemptis, soli & nudæ Confessarij definitioni penitus statuant inharere. Quod si autem, ut Theologorum prorsus omnium fert sententiâ, scrupulosus, vnius prudentis viri iudicium in efformando sibi Conscientiæ dictamine sequi possit impunè & innoxie, sanè illud sequi non tantum posse, sed & sapenúmero debere dicendus est: cum malo suo adhibere medicinam quiuis debeat, neque alia super sit, si hæc non adhibetur. Jam verò, uti adhuc diximus, quamvis Confessarius errare, ac propterea clientem suum in materiale errorem possit inducere, nullius tamen noxæ reus erit quisquis sic errantem bonâ fide sequitur. Non enim aliud legitime ab homine exigere potest Deus, quam ut prudenter agat res suas. Prudenter autem actionem suam scrupulosus instituit, quam ex prudentis Confessarij mente designat: cum alius ei modus non super sit, quo possit Conscientiæ suæ iudicium efformare, & rectè statuere quid sit agendum.

32. Neque istud mihi regeras, multò te fortasse magis præ Confessario tuo sapere, probiùsque callere ea quæ Conscientiæ spectant jura. Nam quamvis fortasse speculatiuè sis sapientior, magisque peritus Theoriæ; practicè tamen, scrupulosus cum sis, longè illo es inferior. Nam ut clarè loquar, ob cerebri intemperiem, angorem animi, metusque superfluos & intempestuos,

Scrupulosus ex mente Confessarij sui sibi Conscientiam formet actionisque instituat.

Sapenúmero debere dicendus est.

Neque peccat si errantem bonâ fide sequitur.

Etiâ doctior indolentem docti sequi.

non es is qui Theoriam praxi, & medicinam morbo ex arte possis attemperare, & suo tempore bonâque ratione applicare. Cede igitur quantumcumque sapias, & verè sapias. Sic Galenus ipse in morbum si inciderit, medici minùs experti iudicio prudenter se subjecerit. Depravata sunt enim plerumque quæ de se æger fert iudicia, medicinæque applicandæ vim dum metuit, facillè sibi adulatur, & palpum facit: alieno itaque curandus est iudicio, quantumcumque sapiat suo. Atque hoc præterea præclari habet ea Confessario suo subiicientis sese scrupulosi demissio, quòd sincerâ illâ humilique animi submissione, ingentes sibi à Deo gratias impetret, quibus tandem mentis pernicacia & superbia, quæ scrupulis plerumque est intermixta, retundatur, fugenturque peccatorum simulacra & phantasmata, quæ totam animi perturbant penitus concordiam & symmetriam.

*Illâ animi
submissio
magnas
gratias
impetrat
ad sedan-
dos scrup-
ulos.*

Verùm ut remedium hoc, quod tanti momenti est, scrupulosi morbo suo rectè applicent, sciantque quâ ratione Confessario, aut viro prudenti sese debeant totos credere, pauca quædam sunt obseruanda. 33.

*A Confes-
sario ratio-
nes dicto-
rum ne ex-
poscas.*

Ac Primò quidem, definitionem rei agendæ aut omittendæ à Confessario scrupulosus petat simpliciter; rationes verò cur hoc aut istud statuatur, minime exposcat. Eas enim si requirat, manifestum est non tam viri prudentis iudicio, quàm rationibus & quidem à se approbatis velle adhærere. Hoc autem non est alieno duci iudicio, sed suo: quod tamen scrupuloso minime expedit. Hinc istud est etiam Rodriquezsi consilium, ut Confessarius, aut quiuis vir prudens à scrupuloso consultus, breuiter ei & summam quid de re sentiendum sit respondeat, nec vllas confirmandæ suæ sententiæ rationes afferat: Nam si rationibus agere incipiat, illico arbitrabitur scrupulosus, alicuius momenti fuisse scrupulum quem proposuit; neque contemnendum esse existimabit quod tanti facere putat Confessarium, ut rationibus & quidem exquisitis inquirenda res fuerit. Itaque absistat rationibus, si ægro mederi vult, & sensum suum sic quasi per contemptum exponat, & quasi de re, de quâ minime fuerat dubitandum. Quòd si autem rationibus rem vult euincere, sanè scrupuloso non deerit quod rationibus reponat; tuasque cum non perceperit, facillè suis adhærebit. Denique dum sic utrimque contenditur, infigitur scrupulus memoriæ, sicut iteratis mallei 34.

*Neque eas
dicit Con-
fessarius
etiam ro-
gatus.*

Rodriq.
in opere
mor. c.
129. n. 4.

mallei ictibus clauus parieti fortiùs impingitur, hæretque sic diutiùs & inualefcit peccati simulacrum, id est scrupulus. Itaque quasi de plano agat Confessarius; credat scrupulosus, atque rationis omnis loco. sit istud Pythagoricum *avros e Qu.*

35.

Secundò, nodum seu scrupulum Confessarius dum dissoluit, & tibi faciendum quid sit dum explicuit, caue imprimis, ne eiusdem aut similis rei gratiâ, aut libros, aut Confessarium à primo alium consulas. Nam vti disertè Nauarrus, Layman, Franciscus Lugo, & alii Theologi, non aliâ ratione tam facilè innodantur scrupulosorum animi, quàm si plures adeant, quorum placita expiscantur. Cùm enim totus animæ status, cerebri constitutio, scrupulorumque quibus agitantur implexus varii, iis quos consulunt penitus perspecti non sint; facilè dicunt aliquid quo consulentis mens percellitur, aut quod scrupulosus in rem suam trahat, atque exinde suis scrupulis, quantumcumque ridiculis, adiciat incrementum. Imò Confessarii prioris apud eum auctoritas diminuitur, eique posthac statuit non tam facilè esse credendum. Quæ sanè pessima est scrupulosi affectio; cui si insistit, malum fiet omninò incurabile. Nam rursus si secundus hic deinde pro re natâ, ea respondeat quæ scrupuloso minùs arrideant, tertius adibitur; deinde quartus; tandem decimus & centesimus, nullusque omninò satisfaciet; & sic denique credetur nulli. Neque aliud circumcursionis tam variæ præmium referetur, quàm quòd tam diuersis responsis, quasi laberinthæis plexibus inuoluenda sit mens, è quibus denique non dabitur eluctari. Nihil est adeò tritum, quàm nonnisi clauis vnicæ, aut quæ eiusdem sit structuræ, committendam esse seram. Quod si alterius formæ clauim inferueris, refractariam seram inuenies; & quod peius est, prout variis implexibus efformatæ sunt clauis singulæ, ita singulæ variam seræ imprimunt vim; cui si valdè insistis, distorquebitur tandem interior seræ conformatio, aut frangetur aliquod retinaculum; & sic tandem etiam ordinariæ clauis, fiet porta penitus imperuia. Vsitatis itaque vtere consiliis, & eorum quibus animi tui plexus, scrupulorumque amfractus perspecti sunt. Agent ipsi pro rei opportunitate prudenter, & è re tuâ. Denique istud scias, toties & à tam variis consilia dum exquiris, euidens esse, Confessario tuo parum quòd fidas; non fidis autem, quòd contraria tuæ sententiæ respondeat. Id autem arrogantis & pernicacis signum est

Plures de eadem re consulturus non audeat scrupulosus.

Incommoda qua inde sequuntur. Primis.

Secundum.

Tertium.

Quartum.

est manifestum. Eam autem ut retundat & puniat Deus, permittit variis quas exquiris responsionibus, magis & infestius excruciariter: ut tandem cæco modo discas obedire, vnamque quâ solâ curari potes, exercere animi demissionem.

Ne cum Confessario quidam malitiam agat de scrupulis.
Neq. Confessarius veteres scrupulos tangat.
Caier. v. scrupulorum medicina.

Tertio, ne apud Confessarium quidem aut multum aut sæpè de scrupulis agendum est. Inculcatur enim, ut dixi, & fortius phantasia scrupulus infigitur, quoties tangitur. Idcirco non ostendat Confessarius sese admodum studiosè scrupulos suos enarranti attendere, quasi si de re magni momenti agatur; nullo autem modo circumstantias aut perat, aut exaggeret, aut clariùs sibi explicari postulet: imò non tangat quidem. Multo etiam minùs veteres scrupulos obijciat aut exponat. Sinat consulentem primâ vice utcumque dicere res suas, frita videatur, ne animis despondeat si se extemplò rejectum suspicetur: est enim suspicionibus admodum obnoxium eiusmodi hominum genus. Sed ut dixi, non tangat is qui consultitur, ea quæ scrupulosus non tangit. Nam ut rectè Caietanus, in lapidum aceruo qui temerè coniectis in struem saxi in acumen assurgit, non facile lapidem aliquem tetigeris & loco moueris; quin illicò superior cumulus corruat, & deuolutis lapidibus abeat in ruinam. Sanè scrupulosi hominis cerebrum, non nisi phantasmatum & scrupulorum temerè congestorum, malèque inter se cohærentium strues est & congeries. Vnam si moueas, moues omnes: & ubi, cum non tangebantur, aliqua saltem erit animi tranquillitas, utcumque scrupulum vnicum moueris, actutum omnes agitari incipient, & toto cerebro fiet fragor. Itaque ne tange quæ quieta sunt, ut quieti reddas ea quæ temerè mouentur.

Scrupulosus suo more scrupulos discas superare.

Quarto, dum res definita iam est à Confessario, statutumque quid agendum sit; v. g. ieiunandum non esse, carnibus vescendum, tali cultro & non alio sciendum panem, Confessionem veterem peccatorum non esse repetendam, & cætera huiusmodi: hæc, inquam, dum ita constituta sunt, & sese occasio obtulerit quâ hæc in praxim sunt redigenda; tum verò fit, uti semper fit, scrupuli insurgant valideque inrudescant, nullo modo inducas animum; ut rursus aut consilii aut solatii gratiâ Confessarium adeas; verùm cum satis superque quid porro agendum sit scias, tuo Marte tibi scrupuli superandi sunt, tuis tibi pedibus est incedendum, neque infantis ad instar recurrendum est ad vehiculum;

aut

bant brachium alienum. Numquam scrupulos expugnaueris, nisi tuis solùm viribus eos didixeris oppugnare. Numquam tibi gressus firmabitur, nisi deseris alienis humeris, tuis cœperis pedibus insistere. Id autem non agis, cum in re tam apertâ, auxilii causâ ad Confessarium tam sollicitus accurris. Neque dicas aliquorum fortasse oblitum te, aliqua non intellexisse, circumstantias denique fortassis esse immutatas; scrupulorum hi prætextus sunt, & velamenta ludicra. Age quod agendum nosti; & cum peracta res fuerit, Confessatio expones reliqua.

38. Quod si verò sapius eiusdem rei interrogandæ gratiâ, redeat scrupulosus, cum verò ex Molina, Azorii, Vasquesii, & aliorum consilio, consulentem se non admittat, satis superque de re de-

Molina
de iusticia
to. 4. disp.
13.

liberatum esse seuerus edicat, nihilque præterea apponendum. Repeti verò Confessiones præteritas, aut de integro institui generales, minime patiatur, quocumque demum sub prætextu. Neque sinat se precibus inflecti nequidem grauissimis, ne si lachrymæ etiam precibus fuerint intermixtæ. Ferociam interpretetur scrupulosus: interim seueritas illa, si rectè rationem quam dixi tenet, summa est clementia, atque optimus scrupulos curandi modus. Numquam illi acrius recrudescunt, quàm cum blandâ tractantur manu. Quid est autem iis ablandiri, imò & cedere, quàm eorum impetu abripi, & semper rem peractam, quasi actam malè, de integro velle reficere, idè quòd ita agendum dicent scrupuli? Non itaque mirentur scrupulosi, aut quòd nullum à Confessariis aliquando responsum referant, aut quòd à confessionibus repetendis seuerius arceantur. Ita enim illi dum agunt, prudenter agunt; nolunt enim fouere scrupulos, quorum acrimonia magis accenditur, quò iis facilius ceditur, & sapius obeditur. Neque verò mirari oportet, si ne unicâ quidem vice importunitati tue velint cedere, neque aures postremum de hac re confessuro, accommodare. Nam quantumcumque vltimas eas fore vides, quibus de scrupulis qui tibi tum occurrunt acturus sis, bonâ fide pollicearis, ne iurato quidem credendum est tibi. Nouimus has artes, nouimus scrupulorum hominum, hæc in parte, quam valida sint iuramenta, & quanta iis adhibenda sit fides. Ego certè homini, in ebrietatem projecto & crapula enutrito, iuranti vltimum fore hodie quòd se inebriet, malim credere, quàm scrupulosi illis, scilicet hæc, quam extorquere conantur, confessio-

Neque à
Confessariis
si sapius e-
dem ab rem
redeant ad-
mittantur.

Scrupulosi
asserenti-
bus vltimâ
hanc fore
confessionē
quam exi-
gunt, nullo
modo est
credendum
ne iuratis
quidem.

ne, si audiantur, deinceps destituros, sanctè pollicentibus. Istud enim ebriosorum hominum juramentum vino si inscribitur; sanè scrupulosorum pollicitatio, fumos redolet. Vtraque fluida; fumorum verò magis euanida est materia.

Neque verò hæc à me dicta sunt, vt Confessariis præcepta dem; 39. eùm eos esse sciam, qui harum rerum longè sint expertissimi; sed vt scrupulosi intelligant, è re suâ esse nonnumquam, si præter expectationem fortassis excipiantur durius. Sciant enim non sine grauissimorum auctorum consilio, eam à Confessariis agendi rationem iniri; quòd non alia æquè præsens medicina suppetat, 40. importunissimæ huic ægritudini quâ occurrant. Quando autem, & quo applicanda sit modo, id verò eorum prudentiæ est relinquendum.

REMEDIVM VI.

Non sit nimium sollicitus de salute, nec nimiam adhibeat peccatis venialibus fugiendis curam.

Non nimium de salute consequenda sit sollicitudo.

40. **I**am verò, eùm istud etiam certum sit, scrupulos plerumque è metu salutis æternæ consequendæ enasci, sextum curandis scrupulis remedium, anxio huic timori adhibendum est, seduloque curandum vt nimia illi sollicitudini non modicum temperamentum afferatur. Quòd vt facias, illud tibi sit persuasissimum, nimiam te peccatorum venialium euitandorum curâ distineri, longeque majori quàm Deus à te exigit. Hæres hîc satis scio quâsi mente attonitus. Et quid hocce demùm rei est inquis? an ergo nimia potest esse salutis cura? an nimium perpurandæ animæ studium? an nimia cælum tenendi sollicitudo? Possunt sanè hæc omnia esse nimia. Neque enim quisquam mihi negauerit, viatorem & de viâ nimis auxilium esse posse, & de consequendo quem petit termino nimis sollicitum, maioremque adhibere posse diligentiam, quàm quæ exigitur. Si enim dum commode incedendo ad optatam metam datur peruenire, summo sese conamine in pedes conjiciat, cursumque ita acceleret, vt spiritu demùm intercepto anhelus concidat; nec iter inceptum posthac aut lubeat emertiri, aut si lubeat, præ virium tamen imbecillitate non possit nisi summo